

Deelrapportage Behoud weidegang 2022

Inleiding

De [Duurzame Zuivelketen](#) is een langjarig samenwerkingsprogramma onder de vlag van [ZuivelNL](#) waarin zuivelondernemingen en melkveehouders samen aan verdere verduurzaming van de zuivelketen werken.

De Duurzame Zuivelketen streeft naar een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector. Hieronder wordt verstaan een sector waarin veilig en met plezier wordt gewerkt, waarin een goed inkomen wordt verdiend, die kwalitatief hoogwaardige voeding produceert, waarin met respect omgegaan wordt met dier en milieu en die door de Nederlandse samenleving wordt gewaardeerd.

De Duurzame Zuivelketen wil inzicht in de mate van voortgang in de realisatie van de vastgestelde doelen voor 2030 en vraagt Wageningen Economic Research hierover jaarlijks te rapporteren. Vanaf het monitoringsjaar 2021 wordt deze voortgangsrapportage per thema gepubliceerd. Zodra de laatste themarapportage van een monitoringsjaar gereed is, worden de afzonderlijke themarapportages gebundeld tot een (interactieve) sectorrapportage. Qua inhoud is deze vergelijkbaar met die van voorgaande jaren (zie bijvoorbeeld [de Sectorrapportage Duurzame Zuivelketen 2020](#), Doornewaard et al., 2022).

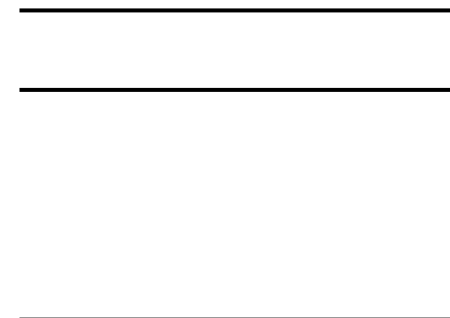
Deze rapportage gaat specifiek in op de voortgang op de doelen binnen het thema Behoud weidegang tot en met het jaar 2022.

Tabel 1 Thema's, subthema's en doelen van de Duurzame Zuivelketen in de periode tot en met 2030

Thema	Subthema	Doel
Verdienmodellen	Verdienmodellen	Verdienmodel voor melkveehouders bij duurzaamheidsprestaties door middel van hogere opbrengsten, lagere kosten en/of meer ontwikkel- en/of gebruiksruiimte.
Klimaatneutraal ontwikkelen	Broeikasgas-reductie	Uitvoering plan 'Klimaatverantwoorde zuivelsector in Nederland' met reductiedoelen voor methaan, bodem, energie en emissie van buiten Nederland.
	Energie melkveehouderij	Energieneutraal in 2030
	Energie zuiveltransport en verwerking	3% besparing per jaar
Continu verbeteren diergezondheid en dierenwelzijn	Diergeneesmiddelengebruik	Verantwoord diergeneesmiddelengebruik (in lijn met waarden Autoriteit Diergeneesmiddelen)
	Levensduur	90% van de bedrijven heeft in 2030 minimaal een levensduur van het sectorgemiddelde in 2018.
	Dierenwelzijn	Uitvoeren nulmeting en vaststellen doelstelling Welzijnsmonitor op sectorniveau in 2023.
	Jongvee	90% van de bedrijven heeft een KalfOK-score hoger dan 75 in 2030
<i>Behoud weidegang</i>	<i>Weidegang</i>	<i>Minimaal 81,2% van bedrijven met een vorm van weidegang, minimaal 73,6% met volledige weidegang.</i>
Behoud biodiversiteit	Duurzaam veevoer	100% gebruik van verantwoorde soja vanaf 2015 (RTRS of gelijkwaardig), verkenning rond mogelijkheden voor gebruik van verantwoorde palmpitten in veevoer (RSPO of gelijkwaardig).
	Producers binnen milieuraandvoor-waarden	Ammoniak: samen met het ministerie van LNV een aanpak opstellen voor de korte en langere termijn.
	Behoud biodiversiteit	Integrale score/index vaststellen op basis van individuele impactindicatoren (KPI's), sectormeting uitvoeren en doel vaststellen (2023). Stimuleren belonen op integrale score.
Grondgebonden melkveehouderij	Grondgebonden	2025: melkveehouderij grondgebonden op basis van dekking van minimaal 65% eiwit van eigen grond of uit de buurt. Hierdoor minder afhankelijk van import eiwitrijk krachtvoer (soja, palmpitten)
Veiligheid op het erf	Veiligheid op het erf	Verhogen bewustwording van veiligheid op het erf bij melkveehouders en er actief naar handelen.

Behoud weidegang 2022

Weidegang

Achtergrond en doelstelling

Weidende koeien kenmerken het Nederlandse landschap. Zij maken de melkveehouderij zichtbaar en bepalen mede het beeld dat de maatschappij van de Nederlandse zuivelsector en zijn producten heeft. Weidegang draagt daarmee in belangrijke mate bij aan een positief imago van de melkveesector. Ook kan meer weidegang als managementmaatregel positief bijdragen aan andere doelstellingen van de Duurzame Zuivelketen, zoals ammoniakreductie en grondgebondenheid.

De Duurzame Zuivelketen zet zich in voor het behoud van weidegang. Ketenbreed wordt dit ondersteund met het in 2012 opgestelde Convenant Weidegang dat ondertekend is door een groot aantal partijen uit de Nederlandse melkveehouderij, waaronder organisaties van melkveehouders, zuivelondernemingen, erfbetreders, retail, kaasverkopers en kaashandelaren, maatschappelijke organisaties, terreinbeherende organisaties, overheid, onderwijs en wetenschap.

Alle ondertekenaars van het Convenant Weidegang zien een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het doel om zo veel mogelijk koeien weidegang te bieden en ten minste het niveau van 2012 van melkveebedrijven met weidegang te realiseren. Daarbij zet iedere partij zich hiervoor in vanuit de eigen rol. In het convenant is onder andere afgesproken dat de Nederlandse zuivelondernemingen streven naar het op commerciële basis op de markt brengen van zuivelproducten die geproduceerd zijn met melk van koeien die weidegang hebben gehad. Daarbij is geborgd dat deze melkkoeien minimaal 120 dagen per jaar, ten minste 6 uur per dag zijn geweid.

De exacte doelstellingen van de Duurzame Zuivelketen voor 2030 zijn:

- Ten minste behoud van het niveau van weidegang in 2012 zoals opgenomen in het Convenant Weidegang, waarbij minimaal 81,2% van de bedrijven een vorm van weidegang toepast.
- Ten minste handhaven van het niveau van volledige weidegang in 2012 (minimaal 73,6% van de melkveebedrijven).

Behoud weidegang 2022

Indicatoren en rekenmethodiek

Als indicator voor weidegang wordt het aandeel bedrijven per vorm van weidegang (%) gebruikt. Om te kunnen monitoren hoe het aantal bedrijven met weidegang zich ontwikkelt, zijn melkveebedrijven ingedeeld in drie categorieën:

1 Volledige weidegang

- a 120/6: melkveebedrijven waar melkveehouders in hun normale bedrijfsvoering gedurende minimaal zes uur per dag en ten minste 120 dagen per jaar alle daarvoor in aanmerking komende melkgevende koeien laten grazen op een weide met voldoende grasaanbod, zodat de dieren hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen.
- b 720/120:¹ melkveebedrijven waar melkveehouders in hun normale bedrijfsvoering gedurende minimaal 120 dagen per jaar en minimaal 720 uur per jaar alle daarvoor in aanmerking komende melkgevende koeien laten grazen op een weide met voldoende grasaanbod, zodat de dieren hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen.

2 Overige vorm weidegang

Melkveebedrijven waar gedurende ten minste 120 dagen per jaar minimaal 25% van het rundvee weidt op een weide met voldoende grasaanbod zodat de dieren hun natuurlijk graasgedrag kunnen uitoefenen.

3 Geen weidegang

Melkveebedrijven die niet voldoen aan de definities zoals hierboven bij 1 en 2 geformuleerd.

Databronnen en berekeningssystematiek

In deze rapportage zijn gegevens gebruikt die worden verzameld en gerapporteerd door ZuivelNL ten behoeve van het Convenant Weidegang (Duurzame Zuivelketen, 2022). Deze cijfers zijn gebaseerd op de geborgde gegevens van zuivelondernemingen.

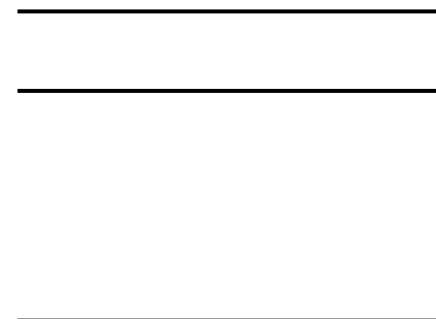
De zuivelondernemingen leveren aan het einde van elk jaar, na afloop van het weideseizoen, gegevens aan ZuivelNL. Het betreft hier gegevens over het aantal melkleverende bedrijven met volledige weidegang 120/6, het aantal melkleverende bedrijven met volledige weidegang 720/120, het aantal melkleverende bedrijven met deelweidegang en het aantal melkleverende bedrijven zonder weidegang. ZuivelNL heeft met de individuele zuivelondernemingen afgesproken om betrouwbaar met de door hen aangeleverde gegevens om te gaan en deze enkel en alleen te gebruiken voor het berekenen van de weidegangresultaten op sectorniveau. De registratie van gegevens over weidegang bij zuivelondernemingen is gebaseerd op verklaringen van de melkveehouders en wordt gecontroleerd door de zuivelondernemingen en via externe borging. Zuivelondernemingen zijn verplicht om controleplannen op te stellen waarin wordt aangegeven hoe zij invulling geven aan een aantal vereisten. Het gaat om jaarlijkse beoordelingen van de beweidingpraktijk van ten minste 40% van de weidende bedrijven ([Stichting Weidegang, 2019](#)), waarvan:

- minimaal 10% onaangekondigd en select na een risico-inschatting, uitgevoerd door een erkende Certificerende Instelling (CI)
- minimaal 15% waarbij bedrijven uit een aselechte steekproeftrekking mogen komen en waarbij de inspectie aangekondigd mag zijn, uitgevoerd door een erkende CI
- minimaal 15% waarbij bedrijven uit een aselechte steekproeftrekking mogen komen en waarbij de inspectie aangekondigd mag zijn, uitgevoerd door het zuivelbedrijf zelf of door een erkende CI. Als een zuivelbedrijf zelf beoordelingen uitvoert, dan moet het de medewerkers die deze taak uitvoeren daarvoor opleiden en kwalificeren en zorgdragen dat de inspecties volgens de voorwaarden en normen van de Stichting Weidegang worden uitgevoerd.

¹ In 2016 is, na een pilot in 2015, de definitie van volledige weidegang uitgebreid met de variant 720/120. Deze variant was in de periode 2012-2015 dus nog geen onderdeel van volledige weidegang, vanaf 2016 wel.

Behoud weidegang 2022

Resultaten

Aandeel bedrijven met weidegang

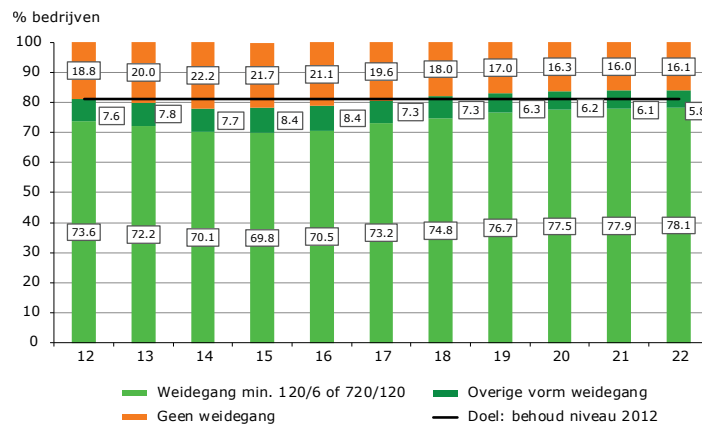
Het voor 2030 geformuleerde doel is dat minimaal 81,2% van de bedrijven (gebaseerd op nulmeting in 2012) een vorm van weidegang toepast. Dit doel is in 2022 met 83,9% voor het vijfde jaar op rij gerealiseerd (figuur 1).

Het aandeel bedrijven dat in 2022 volledige weidegang toepaste (gedurende minimaal 120 dagen per jaar ten minste 6 uur per dag of gedurende minimaal 120 dagen per jaar en minimaal 720 uur per jaar) was 78,1%, terwijl op 5,8% van de melkveebedrijven een overige vorm van weidegang werd toegepast. Daarmee is het voor het vijfde jaar op rij gelukt om het aandeel bedrijven met volledige weidegang (120/6 of 720/120) minimaal gelijk te houden aan het niveau in 2012 (73,6%).

Het aandeel bedrijven dat een vorm van weidegang toepaste in 2022 (83,9%) is vrijwel gelijk aan 2021 (84,0%). Daarmee stabiliseert zich vooralsnog de stijgende lijn die vanaf 2015 zichtbaar is. Daarvóór, in de periode tot en met 2014, was het aandeel bedrijven dat een vorm van weidegang toepaste nog gedaald tot 77,8%. Deze daling kon volledig worden verklaard door een afname van het aandeel bedrijven met volledige weidegang (120/6). Dit was van bijna 73,6% in 2012 gedaald naar 70,1% in 2014. Daarna steeg het aandeel bedrijven dat een vorm van weidegang toepaste weer, waarmee de dalende trend van eerdere jaren tot stoppen werd gebracht. De stijging in 2015 werd in z'n geheel gerealiseerd door een groter aandeel bedrijven met een overige vorm van weidegang (van 7,7% in 2014 naar 8,4% in 2015). De stijgingen in de jaren daarna betroffen juist toenames van het aandeel bedrijven met volledige weidegang, van 70,5% in 2016 naar 78,1% in 2022. Het aandeel bedrijven met een overige vorm van weidegang liet in diezelfde periode juist een dalende trend zien van 8,4% in 2016 naar 5,8% in 2022.

De toename van het aandeel bedrijven met weidegang in de jaren voor 2022 is voor een belangrijk deel te danken aan honderden 'nieuwe weiders'. Dat zijn melkveebedrijven die voor het eerst weer zijn gaan weiden, nadat zij hun vee eerder het hele jaar door op stal hielden.

De activiteiten die de ondertekenaars van het Convenant Weidegang gezamenlijk ondernemen om weidegang te stimuleren, lijken dus hun vruchten af te werpen. Het gaat daarbij om onder andere het uitbetalen van weidepremies door zuivelondernemingen, het aanbieden van begeleidingstrajecten met weidecoaches voor Nieuwe Weiders, het toepassen van nieuwe wetenschappelijke kennis en inzichten op het gebied van weidegang in de praktijk en vernieuwde aandacht voor weidegang in het agrarisch onderwijs (Duurzame Zuivelketen, Factsheet Weidegang).

Figuur 1 Aandeel melkveebedrijven per vorm van weidegang | Bron: Duurzame Zuivelketen (2021).

Behoud weidegang 2022

Discussie en aanbevelingen

Breder belang van weidegang als duurzaamheidsmaatregel

De doelstelling van Duurzame Zuivelketen voor weidegang staat niet los van andere thema's waarvoor de Duurzame Zuivelketen doelstellingen heeft. Zo kan meer weidegang als managementmaatregel positief bijdragen aan het verdienmodel van de melkveehouder, aan reductie van broeikasgasemissie (methaan), aan reductie van ammoniakemissie, aan biodiversiteit en aan grondgebondenheid (eiwit van eigen land). Meer weidegang heeft dan niet alleen betrekking op het aandeel melkveebedrijven met (volledige) weidegang, maar ook op het aantal weide-uren dat op jaarbasis wordt gerealiseerd.

Weidegang kan, weliswaar afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden en het management van de melkveehouder, een positieve uitwerking hebben op het verdienvermogen van melkveebedrijven. Weidepremies dragen bij aan de melkopbrengst en daarnaast kan weidegang ook bijdragen aan kostprijverlaging. Het realiseren van een hoge versgrasopname per koe is hierbij één van de belangrijke aspecten die het economisch rendement van weidegang positief beïnvloedt (Van den Pol-van Dasselaar et al., 2015).

Meer weidegang kan mogelijk ook bijdragen aan daling van emissies. Binnen de klimaatdoelstellingen lijkt reductie van methaan mogelijk wanneer kuilgras wordt vervangen door vers gras. Uit resultaten van een meerjarige beweidingsproef (Koning et al., 2022) blijkt dat de gemiddelde methaanopbrengst (ongeacht seizoen of jaar) bij volledige weidegang 17,2 g methaan/kg droge stof was, bij zomerstalvoeding 18,3 g methaan/kg droge stof en bij graskuil 21,0 g methaan/kg droge stof. Dit onderzoek heeft aangetoond dat de methaanemissie van vers gras kan verschillen afhankelijk van de kwaliteit van het verse gras en dat de emissiefactor (EF) van vers gras momenteel mogelijk te hoog ingeschat wordt. Meer weidegang leidt ook tot reductie van ammoniakemissie. Ammoniak ontstaat als faeces en urine bij elkaar komen. In de stal is dat bij drijfmestsystemen het geval, maar in de weide niet. Bovendien zal bij weidegang minder mest in de put vallen. Die hoeft ook niet opgeslagen en uitgereden te worden en dus is er ook op die manier minder emissie van ammoniak (Van den Pol-van Dasselaar et al., 2015).

Meer weidegang kan ook positief uitwerken op de biodiversiteit. Door meer mestflaten neemt het aantal regenwormen onder

Behoud weidegang 2022

koeienvlaaien toe waardoor extra vliegen en mestkevers worden aangetrokken die op hun beurt weer voedselbronnen vormen voor weidevogels en hun kuikens (Van den Pol-van Dasselaar et al., 2015). Voor eiwit van eigen land, een indicator binnen het thema grondgebondenheid, blijkt dat het aandeel vers gras in het rantsoen een belangrijke factor is. Een toename van het aandeel vers gras in het rantsoen van 10% leidt tot een stijging van het aandeel eiwit van eigen land met bijna 4% (ZuivelNL, 2021).

Aandeel bedrijven met weidegang en weideduur

Het doel van de Duurzame Zuivelketen heeft betrekking op het aandeel bedrijven met een vorm van weidegang. Het doel is gericht op het verhogen van het aandeel bedrijven waar een minimale mate van weidegang plaatsvindt (minimaal 120 dagen per jaar, minimaal 720 uren per jaar). De achterliggende reden voor deze keuzes is dat de Duurzame Zuivelketen de weidedoelen vooral vanuit het oogpunt van het behouden of verbeteren van het imago van de melkveehouderij heeft gekozen. Het doel van de Duurzame Zuivelketen stimuleert weiders niet om de mate van weidegang (meer dagen en/of meer uren) te verhogen, terwijl dit wel gunstig kan zijn wanneer weidegang als duurzaamheidsmaatregel wordt ingezet zoals hierboven benoemd.

Het CBS verzamelt ook data over weidegang en geeft ook inzicht in de beweidsduur (CBS Statline, Weidegang van melkvee). Het gemiddelde aantal weidedagen van melk- en kalfkoeien (≥ 2 jaar) die beweid worden blijkt slechts licht gedaald te zijn van 165 in 2013 naar 156 in 2021 (-5,5%). De daling van het aantal weide-uren is echter groter. In 2013 was het gemiddelde aantal weide-uren op jaarbasis 1.725 uren. In 2021 was dat gedaald met 24,6% naar 1.301 uren.² Voor alle dieren (dus ook dieren die niet beweid worden), is het gemiddeld aantal weide-uren gedaald van 1.212 in 2013 naar 970 in 2021. De toename van het aantal bedrijven met een vorm van weidegang is dus samengegaan met een daling van de weideduur. Hierdoor kan het positieve effect van een stijgend aandeel bedrijven met weidegang op duurzaamheidsthema's als ammoniak- en broeikasgasreductie weer (deels) teniet zijn gedaan door minder weide-uren. Een kanttekening bij het aantal weide-uren is het feit dat

als meer bedrijven weer zijn gaan weiden, dat ook een verdunnend effect heeft op het gemiddelde aantal weide-uren per koe van weidegangkoeien. Nieuwe weiders die weer moeten leren om te beweiden, zullen in het begin vaak nog dichterbij de minimale norm van 120 dagen van minimaal 6 uur blijven zitten en dat indien mogelijk (denk aan grootte huiskavel, etc.) opschalen naarmate ze het beweiden (weer) meer in de vingers krijgen. De daling van het gemiddelde aantal weide-uren per jaar van melkkoeien van alle bedrijven (dus inclusief jaarrond opstallers) in de periode 2013 tot en met 2021 is 20% en daarmee dus kleiner dan wanneer alleen naar de melkkoeien die weidegang krijgen wordt gekeken.

Weidegang en vergunning

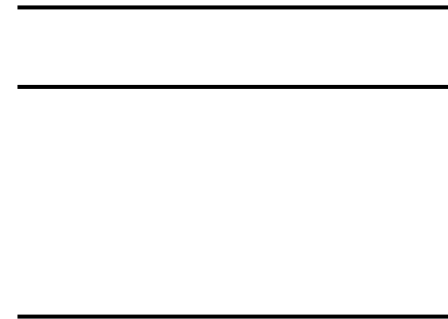
Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State het PAS³ ongeldig verklaard. Hierdoor is onduidelijkheid ontstaan over hoe met weidegang omgegaan dient te worden in relatie tot de stikstofwetgeving. Het ministerie van LNV en de provincies nemen, mede op basis van het Adviescollege stikstofproblematiek onder leiding van Remkes, het standpunt in dat weidegang onlosmakelijk hoort bij het boerenbedrijf en er daarom geen aparte vergunning voor weidegang nodig is. Het Adviescollege Stikstofproblematiek gaf aan dat weiden van vee vrijwel nooit negatieve effecten heeft op de natuur en dat zolang er geen mogelijke negatieve effecten zijn, een vergunning dan ook niet vereist is. Uit beantwoording van Kamervragen in september 2021 bleek dat de minister van LNV het in alle gevallen waar beweid en bemest wordt, handhavend optreden nog steeds zag als disproportioneel (Rijksoverheid, 2021). Aanleiding voor de Kamervragen was een rechtszaak waarbij handhavend optreden van de provincie Overijssel werd geëist en de rechter de indieners in het gelijk stelde. Een uitspraak van de Raad van State op 12 oktober 2022 heeft echter duidelijk gemaakt dat geen extra vergunning nodig is voor koeien in de wei. Een toename van stikstofuitstoot van koeien in de wei kan onder voorwaarden worden weggestreept (intern salderen) tegen een afname van stikstofuitstoot doordat er minder stalmest wordt uitgereden. De Raad van State bevestigt hiermee dat als er beweid wordt in plaats van bemest, dit geen negatieve gevolgen heeft voor de natuur (Raad van State, 2022).

² Data over weide-uren werden voor het jaar 2012 niet verzameld door het CBS, dus vandaar dat hier bij zowel weide-uren als weidedagen naar 2013 wordt verwezen. Data over beweiding in het jaar 2022 waren op het moment van totstandkoming van deze rapportage nog niet beschikbaar bij het CBS, dus vandaar data over 2021 als meest recente jaar.

³ PAS: Programma Aanpak Stikstof (zie ook uitspraak Raad van State 29 mei 2019)

Behoud weidegang 2022

Literatuurlijst

Van den Pol-van Dasselaar, A., P.W. Blokland, T.J.A. Gies, M.H.A. de Haan, G. Holshof, H.S.D. Naeff en A.P. Philipsen, 2015. [Beweidbare oppervlakte en weidegang op melkveebedrijven in Nederland. Livestock Research](#) Rapport 917. Wageningen. Wageningen UR Livestock Research.

CBS Statline. Weidegang van melkvee
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83953NED/table>

Doornwaard, G.J., M.W. Hoogeveen, J.H. Jager, J.W. Reijs en A.C.G. Beldman, 2022. [Sectorrapportage Duurzame Zuivelketen. Prestaties 2020 in perspectief](#). Rapport 2022-002. Wageningen. Wageningen Economic Research.

Duurzame Zuivelketen, 2019a. Duurzame Zuivelketen: Duurzaamheidsdoelen zuivelsector 2030. September 2019.
<https://www.duurzamezuivelketen.nl/resources/uploads/2019/09/DZK-nieuwe-doelen-totaaldocument.pdf>

Duurzame Zuivelketen, 2019b. Doelen Duurzame Zuivelketen 2030. Herijkingsmomenten: 2023 en 2027. <https://cdn2.assets-servd.host/zuivel-nl/production/images/DZK-nieuwe-doelen-tabel.pdf>

Duurzame Zuivelketen. Factsheet weidegang.
<https://www.nzo.nl/media/uploads/Factsheet-DZK-Weidegang-juni-2021.pdf>

Duurzame Zuivelketen, 2022. [Weidegang koeien stabiliseert in 2022](#)

L. Koning, G. Holshof, A. Klop en C. Klootwijk, 2022. Enterische methaanemissie van melkvee in relatie tot (vers) graskwaliteit Jaarrapport 2: 2021. Wageningen Livestock Research, Openbaar Rapport 1402. Wageningen. Wageningen Livestock Research.

[Vragen over het bericht 'Rechter: Overijssel moet handhaven op vergunning beweiden en bemesten](#) (Rijksoverheid, 2021).

Raad van State, 2019. PAS mag niet als toestemmingsbasis voor activiteiten worden gebruikt.
<https://www.raadvanstate.nl/@115651/pas-mag/>

Raad van State, 2022. Uitspraak 202106903/1/R2
<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@133274/202106903-1-r2/>

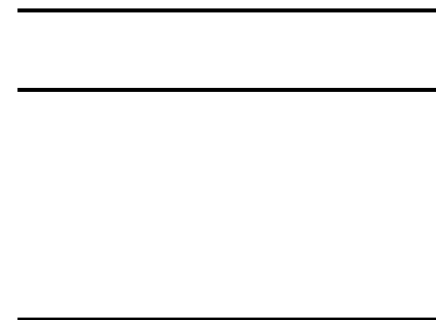
Statline: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85303NED/table?ts=1675940889886>

Stichting Weidegang, 2019. [Handleiding voor de certificering van Weidezuivel en de licentie van het Weidemelklogo](#). Stichting Weidegang, Publicatiedatum: 22 november 2019.

ZuivelNL, 2021. [Factsheet Kengetal percentage eiwit van eigen land](#).

Behoud weidegang 2022

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Economic Research in opdracht van de Duurzame Zuivelketen en gefinancierd door ZuivelNL en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, in het kader van de PPS Duurzame Zuivelketen, onderdeel van topsector Agri&Food.

Auteur

G.J. Doornewaard, L.F. Puister-Jansen

Fotografie

NZO (p6), Shutterstock (p3), Wageningen University & Research (p1, p2-p9 rechtsboven)

Vormgeving

Wageningen University & Research, Communication Services

Aansprakelijkheid

Wageningen Economic Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

© 2023 Wageningen Economic Research
Postbus 29703, 2502 LS Den Haag, T 070 335 83 30,
E communications.ssg@wur.nl, www.wur.nl/economic-research. Wageningen Economic Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Wageningen Economic Research is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Behoud weidegang 2022

